

VETERANSKA PRIČA

VETERANSKI POKRET U HRVATSKOJ – KRATKA POVIJEST

PRIJE UVODA

Ovo će biti priča, kako o počecima, tako i o razvoju, te o sadašnjem trenutku veteranske atletike u Hrvatskoj. Odmah s jednom napomenom već na početku - onako kako sam je ja kroz svoje aktivno dvadesetogodišnje iskustvo mogao sagledati. Najviše je tu sjećanja i usmenih predaja, a vrlo malo, ili nimalo, pisanih tragova – barem dosad. Svjestan sam da je ovaj zahtjevan pokušaj davanja na uvid svega značajnog što je činilo veteranski pokret u proteklih 23 godine (pa ponešto i ranije), osuđen na određenu manjkavost, možda i subjektivnost, možda i moju zaboravljivost – ali potrudit ću se što objektivnije i preciznije rekonstruirati sve ono bitno za (kratku) povijest tog pokreta. Mogu (ne)skromno reći da sam je ipak „glavni svjedok“. Iako ću pokušati slijediti tijek događaja, ipak neće ovo biti samo štura kronologija, već pokušaj da se u osnovnim crtama prikaže određena „filozofija“ veteranske atletike, ideje koje je nose - i kroz to pokaže razlika od isključivo natjecateljski usmjerenog sporta. Nužno je zato u ovakvom pristupu ispreplitanje subjektivnog i objektivnog – pa i zato ovaj tekst zovem „ pričom „.

Od državne samostalnosti nije bilo pisanih pokušaja koji bi se bavili ovom, (samo) relativno novom, atletskom temom. Postoji samo jedan tekst (koliko ja znam), prof. Vene Đonlića – „ Obilježja, značajke i rezultati rada sekcije atletskih veterana u Rijeci“, iz 2003. godine. Kao što i naslov sugerira, taj tekst ne možemo smatrati cjelovitijim povijesnim pregledom veteranskog pokreta u Hrvatskoj do tog razdoblja, niti je to njegova namjera. O tome će biti riječi kasnije. Postoje i neki tekstovi o AD Veteran (AK Veteran) koje ću isto spomenuti kasnije.

Zato se, tim više, javlja potreba da, 23 godine nakon prvog mitinga u Rijeci, o cijelom veteranskom pokretu koji se kasnije proširio Hrvatskom, nešto zapišemo. Ova priča će poslužiti prvenstveno kao recentna informacija sadašnjim veteranskim akterima (i onima koji će to tek postati), široj atletskoj i sportskoj javnosti (o veteranskoj atletici se i u stručnim atletskim krugovima zna premalo), a onda i kao dokument za povijest. Također se nadam da će poslužiti i kao baza nekim drugim, budućim tekstovima, za ovu, ali i za druge teme vezane uz veteransku atletiku.

Za kraj ovog uvoda, a za početak priče o veteranskoj atletici i njeno bolje razumijevanje, navest ću nekoliko njenih najvažnijih obilježja - prema mojem domaćem i inozemnom iskustvu, kao natjecatelja i kao „funkcionera“ . Eto, zapravo je to već prvo važno obilježje - samorganiziranost: iz jednog u početku neorganiziranog pokreta pojedinaca, njihove

ljubavi(zato smo amateri, amato = voljeti) i želje za bavljenje atletikom, izrasta potreba za natjecanjima, domaćim i stranim, a onda i potreba organiziranja natjecanja(prvenstveno radi širenja i povezivanja novih članova). Tek tada nastaju i određeni prvi institucionalni oblici – ali uz bitnu karakteristiku da funkcije obnašaju sami natjecatelji, što je i prirodno. Drugo je važno obilježje "druženje" (za neke makar samo nakon natjecanja kada, obavezno organiziramo zajednički domjenak) i zajednička radost koju dijelimo baveći se fizičkom aktivnošću, koja se tek sekundarno ostvaruje kroz rezultat. Tako bismo svako naše natjecanje mogli nazvati svojevrsnom svečanošću. Ujedno, to je sigurno najbolji doprinos vlastitom zdravlju koje je temelj uravnoteženog života, pogotovo u ovim neuravnoteženim vremenima. Treće je obilježje samofinanciranje. Svaki nastup na domaćim i inozemnim natjecanjima isključivo financiramo sami. U organizaciji domaćih natjecanja logistički pripomažu naši matični klubovi (većina nas veterana su bivši atletičari), a kasnije i HAS osiguravajući medalje na prvenstvima Hrvatske.

O natjecateljskim obilježjima, a i uspjesima, bit će govora kasnije.

UVOD

U uvodnom dijelu htio bih naglasiti da veteranski pokret ima svoju povijest i u prošlim vremenima, u bivšoj državi, na koju se i sadašnja generacija veterana nastavlja. Imena koja još uvijek povezuju ova dva razdoblje su: u prvom redu Nikola Turk - jedan od pokretača veteranskog pokreta u sedamdesetim godinama prošlog stoljeća, a danas još uvijek aktivni sudionik kao natjecatelj, sa 88 godina. (Za svoj cjeloživotni atletske angažman zaslužen je prošle godine dobio nagradu za životno djelo HAS-a.)To su kao natjecatelji prije svih Melita Bogatec-Milivojević (prva veteranka u Hrvatskoj koja je bacala kladivo i giru, kao nove ženske atletske discipline) i Miroslav Milivojević, legende hrvatske vetranske atletike, čiju bi zajedničku bračnu i sportsku priču trebali posebno ispričati. To su još Vladimir Koščević i danas već manje aktivni Joško Murat.

Upravo iz članka Nikole Turka iz 1988. godine kojeg je pisao za Povijest sporta (broj 81, srpanj 1989.) koristit ću podatke za kratki opis tih prvih koraka veteranskog pokreta u Hrvatskoj, i ondašnjoj Jugoslaviji.

Iako je još u šezdesetim godinama baš zahvaljujući Jošku Muratu i Nikoli Turku bilo nekoliko organiziranih nastupa veterana u Sloveniji (na prvom Prvenstvu Slovenije za veterane 1968. godine) i Hrvatskoj (na Prvenstvu Zagreba u krosu), još nije postojala veteranska organizacija. Ona se pojavila 1973. godine kada je osnovano Udruženje atletske veterana Zagreba, na inicijativu Jugoslavenskog udruženja za sportsku rekreaciju (JOTIS). Najveću ulogu u tom osnivanju imao je Hrvoje Macanović, sportski novinar i entuzijast, te predsjednik JOTIS-a. Led je probijen, zaredala su natjecanja, osim kroševa, i na stazi. 1974. godine osnovano je

Atletsko društvo Veteran - AD Veteran, u čijem su nastajanju najviše sudjelovali: Osterman, Miler, Turk, Bonačić, Međugorac, Čular, Valentić, imana koje stariji sigurno poznaju. . U Izvršnom odboru bili su tada: Nikola Turk, Ferdo Vedriš, Žarko Susić, Ivica Mikulec i Vojo Valentić. Mnogi bivši atletičari ponovno se natječu. Od veteranki Nikola Turk spominje neke: Milka Babović, Gračanin, Gmajnički, Herjavec, Birek. Veterani su naravno brojniji: Despot, Vincijanović, Miler, Markulin, Lukačević, Prah, Milivojević (aktivan i danas), Margetić, Stipanović, Pišl, Puhanić, Jurković, Mosner, Marčelja, Miloš, Murat, Ivan Starek (danas imamo memorijalnu utrku Ivan Starek)...Uključuju se ondašnji veterani i u svjetski pokret, kada je organizirano prvo Svjetsko prvenstvo 1975. godine u Torontu. Zbog nekih političkih odluka tada ipak nisu nastupili (bili su prijavljeni: Melita Bogatec-Mililivojević, Boris Kožar, Nikola Turk, Petar Jelečanin i Miroslav Milivojević). Slijede organizacije Prvenstva Zagreba, Prvenstva Hrvatske i Prvenstva Jugoslavije (sa oko 120 sudionika), a potom 1977. godine i prvi nastup na drugom Svjetskom prvenstvu u Goeteborgu. Spomenimo veliki uspjeh hrvatskih natjecatelja - legendarnog Pedra Goića (M80) sa četiri zlata, u svim bacanjima (tada još nije bilo bacanja gire), uz dva svjetska rekorda, zlato Ivana Ivančić (M40)u kugli, uz svjetski rekord (18.08), Olga Šinkovec Luncer (Ž 45) bila je četvrta na 100 i 200 m. Hrvatski veterani ostvarili su u tom razdoblju zapažene rezultate na međunarodnoj sceni: višestruki osvajač zlata Pedro Goić, Emil Zemljak, također višestruki osvajač medalja, Srećko Štiglić (zlatni u kladivu M 40, 6. Svjetsko prvenstvo, Rim 1986.) Vlado Kostrić (zlatni u motki M 50, na istom prvenstvu).

1978. u Viareggiu, Italija, održano je prvo Europsko prvenstvo, na kojem su nastupali i naši veterani iznimno uspješno. Do 1988., na pet dotadašnjih Europskih prvenstava osvojili su veterani ondašnje države 54 zlatne, 37 srebrnih i 25 brončanih medalja.

Uz ove velike rezultate, oživljava veteranski pokret u mnogim sredinama u Hrvatskoj: Varaždin, Umag, Poreč, Pula Rijeka, Split, Karlovac i Sisak. Aktivni su i naši veterani u inozemstvu: Branko Miler u Freiburgu, Vlado Kostrić u Torontu, Rudi Galin u Stuttgartu, itd. AD Veteran je bio dobro povezan i s međunarodnim veteranskim organizatorima natjecanja, Olga Šinkovec Luncer i Nikola Turka bili su članovi tijela Svjetske i Europske veteranske atletske organizacije. U takvom ozračju Zagreb je bio dvaput kandidat za organizaciju Svjetskog prvenstva, no to se ipak nije ostvarilo. Kako piše Nikola Turk, to se nije dogodilo zbog ipak nedovoljne i nepravovremene pomoći ondašnjeg atletske saveza i političkih struktura, pa i klubova. I kako to u pravilu biva, nakon uzleta entuzijazma dolazi i faza slabljenja i depresije, , pa tako potihom zamire i taj veliki veteranski zamah. Dolaze i godine rata.

VETERANI U HRVATSKOJ

(1994. - 2007.)

Prve organizirane korake veteranske atletike u samostalnoj Hrvatskoj napravili su veterani u Rijeci. Iako su službeno organizirali sekciju veterana 1997. godine, pri tadašnjem AK Kvarner – Riadria banka, s organiziranjem natjecanja započeli su 1994. godine. "Otvoreni atletski miting veterana" okupio je neke bivše atletičare, ali i rekreativce, iz Rijeke, Pule, Labina, Pazina, Delnica, Crikvenice i Slovenije. Riječki miting, koji se kontinuirano održavao sve do 2104. (nadam se da će od ove godine ponovno nastaviti), s vremenom je okupljao sve veći broj domaćih i inozemnih veterana. Počeli su dolaziti ne samo iz Slovenije već i iz Italije, Mađarske, Bosne i Hercegovine i Austrije. Od domaćih poznatijih imena nastupali su Luciano Sušan, Ivica Karasi, Milovan Savić, Josip Čorak (bivši hrvač, osvajač srebrne olimpijske medalje u Muenchenu), Branko Tepšić, Nenad Erega. Kod veteranki nastupala je Biserka Perman, bivša kuglačka svjetska prvakinja. Od inozemnih natjecatelja najuglednija su bila imena talijana Luciana Baralda, svjetskog prvaka u disku, slovenki Lidije Lapajne, vrsne visašice, te Zdenke Potnik, višebojke i preponašice. Tu i tada je započela i naša najuspješnija veteranka Katarina Šporer Tošić, kasnija višestruka svjetska, europska i balkanska prvakinja i rekorderka u bacanju kugle. Osim cijele sekcije veterana AK Kvarner-Riadria banka, najveći su teret organizacije ovih mitinga, a kasnije i državnih prvenstava, ponijeli Vesna Musulin, Anđelka Savić, Anton Fontana i Branislav Poznanović. Sve to bio je temelj da se krene i u organizaciju državnog prvenstva. Potom slijede i međunarodni nastupi - najprije na slovenskom prvenstvu, dvoranskim prvenstvima Mađarske, Kupu Alpe-Adria u Udinama, a kasnije na europskim i svjetskim prvenstvima.

DRŽAVNA PRVENSTVA

1997. godine u Rijeci je održano 1. Prvenstvo Hrvatske na kojem su prvi puta u većem broju nastupili veterani Zadra i Zagreba (Dinamo-Zrinjevac, Mladost, AD Veteran), a pojavljuju su i veterani iz sasvim novih sredina, kao Varaždina na primjer. Bilo je to i moje prvo sudjelovanje, uz još nekolicinu veterana iz Zagreba, na veteranskom natjecanju (baš sam te godine postao veteran po ondašnjim kriterijima kada se veteranom postajalo sa 40 godina - nekoliko godina kasnije ta je granica skinuta na 35 godina) za koje do tada nisam ni znao da postoje. Mene je to oduševilo, jer upravo sam mislio da moje atletska karijera neminovno završila, pogotovo nakon teške ozljede na motki 1993. godine. Tada započinje i moja uloga motivatora za uključivanje i drugih, ne samo bivših atletičara, u veteranski pokret. Bivalo nas je s vremenom sve više, najprije iz Zagreba, a onda i šire.

Sljedeće je prvenstvo također održano u Rijeci, s nekim novim sudionicima iz Zagreba, Čakovca. Onda još nije bilo razvijenih internetskih veza, web stranica, e mailova... proces

širenja veteranskog pokreta koji se počeo događati išao je nešto sporije nego što bi to bilo danas. U primjeni je bila isključivo usmena predaja. Ipak, rezultati tog procesa aktiviranja i drugih sredina, osim Rijeke, pokazao se već 1999. godine kada je Zagreb organizirao 3. Prvenstvo Hrvatske. Prvo zagrebačko veteransko Prvenstvo Hrvatske na Stadionu Mladosti organizirao je, eto nekako u skladu s tradicijom, AK Veteran, tada sa Seadom Bačevinom kao glavnim organizatorom. Tada su po prvi put u značajnijem broju nastupili i dugoprugaši AK Veteran, u raznim stadionskim disciplinama. Nakon ponovno Rijeke 2000. godine, Zagreb drugi put, uz veliku pomoć AK Dinamo Zrinjevca, organizira prvenstvo 2001. godine. Ponovili smo to i 2002. godine, s još više novih sudionika. U tih nekoliko godina pojavilo se i aktiviralo nekoliko značajnih veteranki i veterana koji učvršćuju veteransku scenu na razne načine: Branka i Milan Graić, Borislav Perica, Rajko Pantalon, Miloš Medić, svi iz Zadra, Branko Tepšić, Nikola Turk, Joško Murat, Vladimir Košćević, Milan Eror, Ana i Pero Budija, Nebojša Pešić, Milan Orešković, Zlatko Tetec, Damir Pušelj, Silvija Škrinjar, Želimir Šobot, Vladimir Gjurgjević, Melita i Miro Milivojević, Tomislav Starčević iz Varaždina, Branko Todorović iz Čakovca...

Rijeka i Zagreb izmjenjuju su u organizacijama, pa je tako PH 2003. u Rijeci, a 2004. opet u Zagrebu, opet uz pomoć mog matičnog kluba AK Dinamo – Zrinjevac, i naročito tajnika Mladena Kršeka, koji nam je osiguravao svu potrebnu logistiku. Bilo je to vrijeme kada se uz pomoć sponzora (kojih se tada još moglo naći), i kotizacija, moglo dobro organizirati samo natjecanje, a i bogatiji neizostavni domjenak. Tada je financijski pomogao i Gradski ured za sport. Važno je spomenuti da su nam u prvim godinama pomogli i suci koji su umjesto novčane naknade, ili uz poseban popust za veterane, bili naši dobrodošli gosti na domjenku, i na taj način sudjelovali u svečanosti veteranske atletike. Uostalom neki od sudaca su i veteranski natjecatelji, i obrnuto, mnogi od nas veterana smo atletske suci. Nažalost kasnije ta praksa nije nastavljena.

Ovo je prvenstvo dotada sigurno bilo najbrojnije (oko 150 natjecatelja), u jednodnevnom modelu. Uz prvenstveno dugoprugaške klubove, AK Sinj, Gojanec, Žumberak, Sljeme, Veteran, Marsonie, Križevačke banke...pojavila su se neka nova značajna imena koja će obilježiti naredne godine: u prvom redu pojavila se obitelj Sraga, baka Marija, Ivana i Mladen, koji su dali nemjerljiv doprinos unaprijeđenju veteranskog pokreta u Zagrebu i Hrvatskoj, u logističkom, natjecateljskom i organizacijskom smislu. Pojavljuju se po prvi put Božica Šorgić, Berislav Zetić, Krešo Košić, Vladimir Junger, Dražen Goić, jedan od najuspješnijih naših veterana, Rinalda i Valerij Pažin, Božidar Krešić iz Osijeka, Dragan Janković iz Sljemena...Tada se još činilo da bi cestovni i brdski trkači mogli biti značajan dio stadionske veteranske atletike, no ubrzo se pokazalo drukčije. Oni su se sami organizirali i orijentirali na svoje specifične atletske aktivnosti, osnivajući HUCIPT.

Godina 2005. značajna je zbog trećeg središta koje organizira PH – Varaždin je novi organizator. Posljedica je to strategije širenja veteranskog pokreta započetog u Rijeci 2003. godine kada smo po prvi put ustanovili svojevrsni Izvršni odbor, sastavljen od veterana aktivnih u svojim sredinama. Bili su tu predstavnici Zagreba, Rijeke, Zadra, Varaždina i Čakovca,

koliko se sjećam. To su još uvijek bili relativno neslužbeni predstavnici, kao uostalom i cijela naša veteranska "organizacija" koja je postojala, organizirala i sudjelovala na natjecanjima, pa i najvećim međunarodnim - ali to nije bilo službeno, a moglo je biti u HAS-h napr.. Taj korak tada još nije napravljen. "Papirnato" mi i nismo postojali! Zanimljivo je pritom da smo kao takvi ipak primljeni u Svjetsku veteransku organizaciju. Za predsjednika veterana Hrvatske izabran je Branislav Poznanović, inače funkcionar u nekim HAS-ovim tijelima, prvenstveno sudačkoj komisiji. U Izvršnom odboru bili su iz Varaždina tada Tomislav Starčević i Stjepan Noveselec, a kako su varaždinski veterani već niz godina sudjelovali na veteranskim natjecanjima, logično je bilo da i oni sada preuzmu organizaciju PH. S glavnim ciljem da se veteranski pokret proširi u učvrst u njihovoj sredini. Uz sekciju veterana, AK Sloboda je prvenstvo uspješno organizirala, a pamtit ćemo ga po čak sedam muških klupskih štafeta 4x100m.

Po istoj logici i strategiji širenja veteranskog pokreta PH se po prvi put dogodilo i u Zadru 2006. godine, iako su se tamo počele događati i određene nesuglasice između samih veterana. Pojavio se i četvrti organizator PH, koji je ipak imao dovoljno organizacijske snage, naravno uz pomoć AŠK Zadar. Od 2007. krenulo je i Prvenstvo Zadra. Održalo se sljedećih četiri godine, dok je izdržao i devastirani zadarski atletski stadion. Čini mi se da su se i te godine 2006. godine opet pojavila neka značajna imena, važna za naredne godine: Senka Kolovrat Frlić iz Rijeke i Zvonko Horvatić, AK Međimurje iz Čakovca.

(2007. - 2017.)

2007. godina posebno je važna zbog 1. dvoranskog PH kojeg je organizirao Zagreb, u dvorani na Prisavlju kod Boćarskog doma. Na sastanku poslije natjecanja, nakon ostavke Branislava Poznanovića, ja sam izabran za novog predsjednika veterana Hrvatske, u takvom, tada još "neslužbenom", obliku. Iako su, isto tako neformalno, postojale sekcije veterana pri klubovima, još uvijek nije postojala službeno priznata organizacija veterana na nivou države. Neki koraci u tom smjeru kreću uskoro, kada ostvarujemo kontakte s HAS-om, i direktorom Sinišom Ergotićem. Dogovoramo neke zajedničke korake, a godila je tada izjava Siniše Ergotića da su atletski veterani dio atletike, da mogu i trebaju biti značajan doprinos ugledu atletike u cjelini. Iako se formalno priključenje HAS-u nije dogodilo skoro, naša suradnja, i pomoć HAS-a veteranskom pokretu, postaje značajnija. Prvenstveno u vidu financiranja troška medalja na PH, u dvorani i vani. Značajno je tu svojim razumijevanjem pomogao i tajnik Milan Orešković. Iako smo tada imali još veću podršku, ona je još uvijek bila neformalna. U to vrijeme pokrećemo i web stranicu (zahvaljujući ponajprije Damiru Pušelju koji je volonterski servisira, a tada već postoji i web stranica AK Veteran koji servisira svestrani Mladen Sraga), opet u suradnji s HAS-om koji je zatim stavljaju i na svoju službenu stranicu. To su već značajna poboljšanja obzirom na mogućnost komunikacije i transparentnost našeg pokreta. Aktivna je

i danas na adresi www.veterani-has.info, a uređuje je Božica Šorgić. Počinjemo voditi i prve službene statistike na kojima godinama rade najprije Mladen Sraga, Božica Šorgić i Damir Pušelj, a još se kasnije priključuju Slaven Žimbek i Ivan Pukšar.

PH na otvorenom opet u Zagrebu, na Mladosti, 2007. godine, važno je i po tome što su organizatori bile sekcije veterana AK Mladost, AK Dinama-Zrinjevca i AK Veterana. Bilo je to službeno prvo međunarodno prvenstvo, uz sudionike iz Slovenije, Srbije, BiH...na što je sigurno utjecao naš prvi nastup na Balkanskom prvenstvu u Novom Sadu 2005. godine. Započela je intenzivnija međuregionalna suradnja, koja će još više doći do izražaja na sljedećem prvenstvu 2008 godine. 2007. godine pojavili su se veterani iz Bjelovara: Željko Drveni, Željka Lalić, kasnije i Zvonimir Iveković, Dražen Cerjanec i drugi. Pojavio se tada i Ivan Pukšar, tadašnji član AK Jastreba iz Jaske, današnji tajnik HAVU, direktor turističke agencije Kompas, čiji će angažman uvelike odrediti naredne godine.

Zagreb preuzima primat u organizaciji PH, 2008. je opet domaćin, opet u suradnji veteranskih sekcija triju klubova – Dinama, Mladosti i Veterana. Ovo međunarodno prvenstvo okupilo je osim iz Hrvatske, veterane iz Slovenije, Srbije, BiH, Crne Gore, Mađarske i Italije. Danas istaknuti veteran, bivši atletičar Mladosti, a danas veteran Dinama, preponaš i višebojac, Slaven Žimbek, priključio nam se na tom prvenstvu.

Varaždin je po drugi put 2009. godine uspješan organizator PH. Pojavljuju se nova značajna imena : Željko Knapić, još uvijek aktualni seniorski rekorder na 200 i 400m, Tomislav Šlehta, vrhunski daljaš i troskokaš, kvalitetne Sandra Ivanović iz Nove Gradiške i Nataša Lukić iz Bjelovara , te Ana Mrčić, koja će u budućim godinama postati jedna od najboljih veteranki koje imamo.

Zahvaljujući agilnosti Božidara Krešića, PH se 2010- godine seli u novo središte – Osijek. 2011. PH je ponovno u Zagrebu, a novost je da je to prvo PH organizirano u dva dana. Dajemo priliku natjecateljima da nastupe u što više disciplina. Ovdje se opet pojavljuju neka nova, danas važna imena: Sonja Došen Čulić iz Splita, Ivona Jerković, aktualna rekorderka Hrvatske u skoku motkom, Irena Pipinić iz Rijeke, Kruno Ledić, Damir Ludvig iz Požege, Robert Lavrenčak... Iako se nakon 2008. godine osjećaju posljedice recesije, veteranski pokret, iako u maloj krizi, ne zamire. Lijepa vijest za naš pokret dogodila se 2011. kada se na stazi pojavio još jedan bivši vrhunski atletičar, olimpijac iz Sidneya, vlasnik aktualnog državnog rekorda na 400 m prepone – Darko Juričić.

To potvrđuje vrlo značajna 2012. godina, kada se nakon Dvoranskog PH u Rijeci, u ožujku, donosi odluka o osnivanju samostalne atletske veteranske udruge. Nakon niza godina nadanja da ćemo se organizirati kroz klubove ili HAS. Na osnivačkoj skupštini osnovali smo udruhu pod imenom Hrvatska atletska veteranska udruga (HAVU), koja će biti pravni subjekt i objediniti svo veteransko djelovanje, postati kasnije punopravnom članicom HAS-a. Vlastita udruga bila nam je potrebna prvenstveno da bi mogli organizirati prvo veliko međunarodno natjecanje u Hrvatskoj za koje smo se kandidirali - Balkansko prvenstvo 2013. godine.

Zapravo, tek od tada veterani imaju službeni status. Ja sam izabran za predsjednika (zapravo mi je produžen onaj „neformalni“ mandat od 2007. godine), a Ivan Pukšar za tajnika novoosnovane udruge. Ubrzo i HAVU dobiva svoju posebnu web stranicu, već treću vezanu uz atletske veterane u Hrvatskoj. O udruzi i odnosima s HAS-om bit će još riječi nešto kasnije.

Na otvorenom, domaćin PH 2012. godine postaje po prvi put i AK Međimurje iz Čakovca. Pamtimo to prvenstvo kao jedno od najbolje organiziranih.

Još jedno dvodnevno, zajedničkim snagama veterana triju klubova, opet i od HAS-a potpomognuto PH 2013. godine, ostat će zapamćeno po velikom broju klubova (50!), i po prvom nastupu karlovčanke Renate Novosel, kasnije vlasnice najvrednijeg rezultata (po IAAF bodovima) kojeg je ostvarila jedna hrvatska veteranka. Ova dvodnevna PH, u najboljim trenucima, znala su okupiti blizu 200 domaćih i inozemnih natjecatelja.

2014. PH je opet u Zagrebu, dvodnevno natjecanje spojeno s Četverbojem nacija na kojem smo sudjelovali 2013. godine u Ptuju, kao novom regionalnom susretu atletske veterana. Gostovali su brojni veterani iz Austrije, Češke, Slovenije, uz one iz Srbije, BiH. Spomenimo da je tada svoju prvu (zasad i jedinu?) veteransku utrku otrčao Nino Habun (AK Križevci), još jedan olimpijac, član štafete 4x400 iz Sidneya 2000. godine.

Osim Riječkog mitinga veterana (do 2014.), Rijeka i Stadion Kantrida zbog raznih razloga (i nogometnih) više nisu organizirali PH. Nadam se da uskoro opet hoće. Godine recesije svele su i naša PH opet na jedan dan, što nije dobro. PH 2015. i 2016. godine, održalo se u Zagrebu, nažalost u jednodnevnom natjecanju. Kako nam se s godinama priključuju neki važni ljudi nadam se da smo i pojavom Zorana Miljuša te godine, bivšeg vrhunskog preponaša, djelomično kao natjecatelja, a još više kao suradnika u atleskoj školi AK Maksimir, dobili novog važnog djelatnog člana našeg pokreta. U 2017. se nadamo opet dvodnevnom natjecanju, jer, državno prvenstvo bi trebalo biti najvažnije natjecanje u godini za sve naše veteranke i veterane. Očekujemo uključivanje Splita i ponovno buđenje Zadra i Bjelovara, pa i Varaždina koji je malo potonuo zadnjih godina.

Za kraj priče o Prvenstvima Hrvatske, kao ipak centralnom natjecanju za nas veterane, vrijedi napomenuti da je od 1997. do 2017. godine održano 20 prvenstava. Od toga po jednom u Zadru, Osijeku i Čakovcu, dvaput u Varaždinu, četiri puta u Rijeci i jedanaest puta u Zagrebu. Sva su bila manje-više odlično organizirana (gosti iz istočne regije znali su reći da smo u tom pogledu za njih „Dijamantna liga“!). Posebno bih, uz već spomenutu ekipu veterana iz Rijeke, ukazao na složnu suradnju zagrebačkih veterana, iz formalno različitih klubova. Spomenuo bih svakako tu dugogodišnju organizacijsku, ali i natjecateljsku, naravno, ekipu: Ivana i Mladen Sraga, Jelena i Igor Čepo, Božica Šorgić, Damir Pušelj, Mladen Smiljanić, Vladimir Junger Baja, Krešimir Košić, Marija Prskalo, Goranka Marković, u počecima i Vladimir Gjurgjević, a u novije vrijeme (od 2008.) i Ivan Pukšar i njegovi ljudi logistike iz Kompassa. Također smo gotovo uvijek imali potpunu podršku (logističku, ne i financijsku) svih zagrebačkih klubova i njihovih čelnika, kao i HAS-a (od 2008. u vidu osiguravanja potrebnih

medalja, uvrštavanja veteranskih prvenstava u kalendar HAS-a, stavljanje linka „veterani“ na HAS-ovu naslovnu stranicu).

MITINZI

Kako bismo povećali broj nastupa i okupili što veći broj veteranki i veterana, osim državnih prvenstava, počeli smo organizirati i manje mitinge. Već spomenuti riječki miting svakako je najstariji, od 1994. godine, a aktiviranjem zagrebačke veteranske scene i posebno Mladena Srage krenuli su i zagrebački mitinzi – Miting otvaranja sezone, koji je kasnije, od 2007. postao "Otvoreno prvenstvo Zagreba". U Zagrebu smo imali mitinge pod imenom: Miting dobre volje, gotovo neslužbeno natjecanje bez troškova za suce, a prihod od kotizacija pokriva bi eventualne gubitke pri organizaciji većih natjecanja, ili troškova putovanja, pa Miting zatvaranja sezone (skok u dalj smjesta, dvoručno bacanje kugle, 1000m) koji je zahvaljujući Krešimiru Košiću i AK Maksimir od 2013. postao PH u petoboju (dalj, koplje, 200m, disk, 1500m/800m). U Zagrebu smo organizirali i razne male bacačke mitinge (u režiji Mladena Srage), često su gosti bili i slovenski veterani, pokoji skakački miting. Imamo i "Novogodišnji miting", a do prije nekoliko godina i zajedničke proslave dočeka Nove godine. Sve je to uvelike doprinijelo već spomenutoj koheziji zagrebačkih veterana iz nekoliko klubova. Spomenut ću ovdje i velik doprinos AK Maksimir (do 2013. AK Veteran) i Kreše Košića koji se unutar kluba aktivirao oko stadionske atletike, koja prije nije bila značajno zastupljena u AK Veteran, kao prvenstveno dugoprugaškom klubu. 2013. godine pokrenuo je atletsku školu za odrasle, većinom su to veterani, koja daje velik broj natjecatelja. Tako su prošle godine bili drugi, iza veterana AK Dinamo – Zrinjevac, po broju veteranki i veterana koji su nastupali na veteranskim natjecanjima. Nekoliko godina redovite mitinge, ili prvenstva grada, imali su još Zadar (od 2007. - 2011.) i Bjelovar (2008. - 2013.) Za povećani broj nastupa veterana kroz godine zahvaljujemo i HALS-u koji je od 2012. godine omogućio i toj kategoriji nastupe u toj ligi, zajedno s ostalim kategorijama. Time smo dobili još jednu potvrdu da veterani jesu dio atletske scene u Hrvatskoj.

INOZEMNI NASTUPI

U popunjavanju veteranskog kalendara 2000. - tih, značajni su bili prvi inozemni nastupi. Najprije smo počeli odlaziti na slovenska prvenstva, kao i oni na naša, a do pojave dvorane u Zagrebu, bili smo redoviti gosti na mađarskom dvoranskom prvenstvu u Budimpešti. Uglavnom bi nastupali veterani iz Rijeke i Zagreba, u novije doba i iz Osijeka. Nakon 2007. i prvog PH u dvorani ti su se nastupi prorijedili. Tih godina smo uvijek na kraju sezone gostovali u Udinama, na Alpe Adria kupu, opet skupina iz Rijeke i Zagreba. Širenjem kontakata naši

veterani danas nastupaju i na austrijskom prvenstvu, manje grupe i na prvenstvima Srbije, ili na Sarajevskom mitingu (od 2011.), nekim višebojskim nastupima u Austriji. Sve su to, osim nastupa na prvenstvima Slovenije, bili relativno malobrojni nastupi. Ipak, kroz sva ta natjecanja skupljali smo i dijelili određeno iskustvo, vidjeli kako se organiziraju natjecanja, predstavljali Hrvatsku na inozemnoj veteranskoj sceni, stekli prijatelje koji sada dolaze na naša natjecanja.

Četverboj nacija, potaknut na inicijativu čeških veterana 2012. godine, novo je regionalno natjecanje koje okuplja veterane Austrije, Češke, Slovenije i Hrvatske. Mi sudjelujemo od 2013. kada je domaćin bio Ptuj, a sami smo bili domaćini u Zagrebu 2014. godine. Salzburg je bio domaćin sljedeće godine, a prošle češke Čejkovicе. S vremenom, četverboju su se priključile ekipe Mađarske i Švicarske, u početku s nekompletnim reprezentacijama. Valja napomenuti da niti mi nismo nikad nastupili kompletni (po dva su natjecatelja u desetak izabranih disciplina). Razlog je u prvom redu financijske prirode, iako iz skromne HAVU blagajne djelomično pokrivamo troškove. U tim okolnostima i nismo baš konkurentni s ovim reprezentacijama – ali to i jest realna slika naše veteranske atletike, kojoj prvenstveno nedostaje masovnosti iz koje onda uvijek proizlazi i kvaliteta. Specifičnost je ovog natjecanja (kao nekad i onog u Udinama) da nema bodovanja po kategorijama, nego je bodovanje zajedničko za sve, a tu, vidjeli smo, "prednost" imaju stariji. Zaključili smo - da smo mi još premladi. Rijetki se uspiju ugurati među prva(e) tri, kao Renata Novosel ili Ana Mrčić...Ipak, ovi nastupi okupe relativno velik broj veteranki i veterana, a cijeli nastup ima više turistički štih.

BALKANSKA PRVENSTVA

U okolnostima širenja i uspostavljanja veza s inozemnim veteranskim pokretima bilo je pitanje vremena kad ćemo nastupiti i na balkanskom prvenstvu, koje je započelo u Grčkoj još 1991. godine. Mi smo nastupili prvi put u Novom Sadu 2005. godine, s ekipom od tridesetak veteranki i veterana. Nakon ratnih godina, posijanog straha i mržnje, bilo je malo i početne nelagode u tom putovanju. Ubrzo smo se uvjerali da ništa od toga nije bilo prisutno, bar ne kod nas sportaša. Bilo je čak i dirljivo sresti neke bivše atletske prijatelje u ovoj novoj situaciji, nakon toliko godina. Shvatili smo da nam je svima na prvom mjestu ostalo sportsko i fer natjecanje, prvenstveno sa samim sobom, a tek onda s "protivnikom". Tu smo s godinama sudjelovanja (redali su se zatim naši nastupi u Ateni, Plovdivu, Baru, Izmiru, Larissi, Domžalama, Izmiru, Zagrebu, Bukureštu, Solunu, Novom Sadu) uspostavili nova poznanstva i prijateljstva, a učvrstili stara, s veterankam i veteranima iz Grčke, Turske, Rumunjske, Bugarske, Srbije, Slovenije, BiH, Crne Gore, Albanije, Kosova, Moldavije. Mi smo kao ekipa bili najbrojniji u Baru 2008 godine, kada nas je nastupilo više od šezdeset. I natjecateljski nam je ovaj nivo bio više po mjeri, nego na primjer svjetska i europska konkurencija gdje izrazito

dominiraju velike atletske sile kao Velika Britanija, Njemačka, Francuska...Gotovo svi smo se vraćali s medaljama, a neki naši natjecatelji postaju prave zvijezde u toj konkurenciji, godinama dominantni u svojim disciplinama: ponajviše Branka Graić, Katarina Šporer Tošić, Sonja Došen Čulić, Ana Mrčić, Renata Novosel...kod muških: Berislav Zetić, Branko Tepšić, Branislav Poznanović, Milan Eror, Željko Vrbanc...Milan Eror pobjednik je i mnogih balkanskih prvenstava u krosu, koji se održava neovisno. Detaljniji pregled rezultata je na našim stranicama. Od 2015. godine organiziraju se i dvoranska prvenstva. Najprije u Istanbulu, zatim u Bukureštu, a ove je godine ipak izostalo. Ovdje valja napomenuti da se i ova balkanska natjecanja organiziraju na rubu održivosti, uz puno teškoća, pa se zato rijetki kandidiraju kao organizatori. Svuda postoji sličan problem – nedovoljna, ili nikakva, podrška atletske saveza i klubova, pa i lokalnih zajednica u cjelini.

Jedno od svakako najljepših i najbolje organiziranih prvenstava (uz Domžale 2011.) bilo je ono u Zagrebu 2013. godine, kojeg još uvijek svi često spominju. Valja napomenuti da razvoj veteranske atletike u ovom dijelu Europe podupire i Europska veteranska organizacija, njeni predsjednici i predstavnici redoviti su gosti na svim prvenstvima. Financijske potpore, iako je bilo nekih razgovora u tom smjeru, naravno, ipak nema.

EUROPSKA I SVJETSKA PRVENSTVA, SVJETSKE VETERANSKE IGRE

Bilo bi preopširno ovdje navoditi sve naše nastupe i uspjehe na najvećim međunarodnim natjecanjima, o njima su informacije u arhivi na našim stranicama. Važno je reći da smo se mi s jačanjem našeg djelovanja počeli organizirati, i u većem broju pojavljivati na najvećim natjecanjima. A nismo bili samo epizodisti. Za jednu drugu prigodu valjalo bi pobrojati sve medalje koje smo osvojili i tako na najbolji mogući način predstavili svoju zemlju na najvišem nivou. Često sam govorio o značaju trenutka proglašenja u kojem hrvatski veterani dobivaju medalje, a bilo je i sviranja hrvatske himne, u konkurenciji zaista atletske velesila. Valja znati da u novije vrijeme jedno svjetsko prvenstvo okupi i više od osam tisuća sudionika, da osvajači medalja predstavljaju svoju zemlju pred velikim auditorijem. Sve to ima veliki medijski značaj, barem na svjetskoj veteranskoj sceni.

Osim već ranije spomenutih osvajača medalja u prijašnjem periodu, spomenut ću ovdje Srećka Štiglića, osvajača nekoliko odličja do 1998. i Europskog prvenstva u Cessenaticu, gdje je zlato, uz svjetski rekord, osvojio legendarni Ivan Ivančić (M60).

Svjetska veteranska prvenstva održavaju se od 1976. godine, a europska od 1978. godine. Desetak godina kasnije organiziraju se i dvoranska prvenstva. Od 2000.- tih na svim prvenstvima smo i mi sudjelovali, u većem ili manjem broju.

Pokušat ću sada navesti sve osvajače medalja u periodu od 2000. do danas, i nadam se da neću nikoga izostaviti. U prvom redu Ana Mrčić, svjetska i europska prvakinja i pobjednica

svjetskih igara (nešto kao veteranske olimpijske igre), legendarna, a sada umirovljena, Katarina Šporer Tošić, Renata Novosel, Ivona Jerković, Dragana Ciganović, Branka Graić, Vesna Musulin. Kod muških: Stipo Knez, Dubravko Brdovčak, Dražen Goić, Slaven Žimbek, Branko Tepšić, Dragan Mustapić, Damir Ludvig, Željko Vrbanc.

Neke naše veteranke i veterani visoko su bili i na svjetskim rang listama sezone proteklih godina. Najbolje plasmane pamtimo od Katarine Šporer Tošić koja je svojevremeno zauzimala prvo mjesto, treće mjesto Ivone Jerković, četvrta mjesta mjesta Boška Trišovića i Darka Juričića, te peto mjesto Slavena Žimbeka. Još su mnogi bili rangirani među prvih trideset u svijetu.

Sve to govori i o visokoj kvaliteti ne tako brojnih hrvatskih veteranki i veterana na međunarodnoj sceni. Opet valja napomenuti da sudjelovanje i mogućnost osvajanja odličja na ovim natjecanjima (koja su često vrlo udaljena) ovisi isključivo o financijskim mogućnostima pojedinca, i samo ponekad o rijetkim sponzorima.

PROGLAŠENJA NAJBOLJIH VETERANKI I VETERANA

Kao potvrda svih ovih rezultata i prisutnosti nas veterana na cjelokupnoj domaćoj atletskoj sceni stigle su i javna priznanja. Najprije od Zagrebačkog atletskog saveza, koji je uz proglašenja najboljih atletičara Zagreba uvrstio po prvi put i veteranke i veterane za 2013. godinu. Prvi laureati bili su Ana Mrčić i Slaven Žimbek. Od 2015. godine i HAS proglašava najbolje veteranke i veterane. Te su titule ponijeli Renata Novosel i Stipo Knez. 2016. najbolji su bili Ivona Jerković i Damir Ludvig, nagradu za životno djelo dobio je neuništivi Nikola Turk.

Od 2015. godine i mi veterani proglašavamo svoje najbolje predstavnike za proteklu godinu, za sada prema rezultatu, izraženom u IAAf bodovima, uračunajući starosni faktor. Tako se svi natjecatelji mogu pronaći na zajedničkoj godišnjoj rang listi prema, najboljem ostvarenom rezultatu. Ove godine to su bili Ana Mrčić i Berislav Zetić, proglašeni na brodu Marina u riječkoj luci, uz glazbu i ples.

Na prvom proglašenju u Karlovcu, osim proglašenja bodovno najboljih, posebno priznanje uručili smo obitelji Milivojević – kao najatletskijoj veteranskoj obitelji, jer osim Melite i Miroslava i kćer Lana (kao bivša odlična atletičarka) redovito vrlo zapaženo sudjeluje na veteranskim natjecanjima.

HAVU

Za kraj, još par riječi o Hrvatskoj atletskoj veteranskoj udruzi (HAVU) koju smo osnovali 2012. godine u Rijeci. Neposredan povod bila je organizacija balkanskog prvenstva 2013. godine u Zagrebu, kojeg smo se prihvatili u Izmiru, godinu ranije. Kako su propale nade da ćemo kroz klubove, gdje su dugo godina (neformalno) djelovale veteranske sekcije, ili HAS, dosegnuti status da bi oni prihvatili organizaciju te velike međunarodne priredbe, odlučili smo se osnovati vlastitu veteransku udruhu, s pravnim legitimitetom. Najveću ulogu u tome odigrao je Ivan Pukšar, u čijoj je turističkoj tvrtki Kompas i danas sjedište udruge, sa svom potrebnom logistikom. Ja sam, donekle logično, biran za predsjednika, a Ivan Pukšar za tajnika udruge. Zapravo smo tek od tog trenutka postali legalni nosioci stadionske veteranske atletike, a koju godinu kasnije službeno smo primljeni u HAS, sa pravom glasa na skupštini HAS-a. Rekao bih da je time načinjen završni korak u potpunom priznanju veterana kao integralnog dijela atletike u Hrvatskoj. Dapače, u novoj upravljačkoj strukturi HAS-a, u Izvršnom odboru, imamo ljude, koji su ili aktivni veteranski natjecatelji (kao Damir Ludvig i Zvonimir Iveković, predsjednik Natjecateljske komisije), ili pak dobro poznaju problematiku veteranskog pokreta.

Nadamo se još boljoj suradnji s HAS-om, a kada uskoro riješimo još nekoliko otvorenih pitanja, mogli bi ustvrditi da time osnaženi veteranski pokret može očekivati samo bolje dane.

Značajan temelj za to već postoji, u vidu službeno od HAS-a prihvaćenog dokumenta - Opća pravila i propozicije za veteranska natjecanja (kojeg je u skladu s svjetskim veteranskim pravilnikom sastavio Krešimir Košić, uz pomoć Božice Šorgić).

HAVU ima i svojevrstu ulogu autonomnog atletskog kluba jer je oko 15% članova, od službeno stotinjak članova s plaćenom članarinom, registrirano jedino u HAVU (jer nemaju neki drugi matični atletski klub). Većina drugih članova je još uvijek kod svojih matičnih atletskih klubova. Brojem prednjače AK Dinamo-Zrinjevac i AK Maksimir. Inače, ovogodišnja statistika sudionika veteranskih natjecanja pokazuje da je u prošloj godini nastupilo oko 150 veteranki i veterana iz 29 klubova.

Za sam kraj ovog relativno kratkog pregleda veteranskog pokreta u Hrvatskoj rekao bih još jednom nešto o samoj ideji i smislu veteranskog bavljenja atletikom. Sve nas, bivše, više ili manje uspješne, atletičare, kao i rekreativce i totalne početnike, veže strast i ljubav prema atletici. Ravnamo se po onom gotovo zaboravljenom i odbačenom olimpijskom geslu da je važno sudjelovati (iako ni rezultati ne izostaju, kao što smo vidjeli). A sudjelujemo iz raznih motiva, boreći se s vlastitim ograničenjima raznih vrsta, nastojimo još uvijek dati najbolje od sebe, poštujući druge i zajedno s njima kao suputnicima, a ne kao protivnicima, dijeliti radost kretanja i igre koju nam donose veteranska natjecanja i druženja.

Željko Vrbanc